

Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій
та у справах захисту населення від наслідків
Чорнобильської катастрофи

15.05.2003

НАКАЗ
м. Київ

№ 148

Про затвердження Положення про перевірку
(інспектування) навчально-методичної діяльності
територіальних курсів (учбово-методичних центрів)
цивільної оборони МНС України

Відповідно до Законів України “Про Цивільну оборону України”, “Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру”, абзацу другого пункту 17 та абзацу шостого пункту 19 постанови Кабінету Міністрів України від 26 липня 2001 року № 874 “Про удосконалення системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації керівних кадрів і фахівців у сфері цивільного захисту”, з метою упорядкованого проведення контролю за діяльністю територіальних курсів (учбово-методичних центрів) цивільної оборони МНС України (далі – Курсів)

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Положення про перевірку (інспектування) навчально-методичної діяльності територіальних курсів (учбово-методичних центрів) цивільної оборони МНС України (далі – Положення), що додається.

2. Начальнику Інституту державного управління у сфері цивільного захисту полковнику Баклану В.О., начальникам територіальних органів управління у справах цивільної оборони МНС у місячний термін з дня підписання цього наказу спланувати перевірки (інспектування) навчально-методичної діяльності Курсів і забезпечити організацію їх проведення у відповідності з вимогами цього Положення.

3. Начальнику управління інформаційно-технічного забезпечення полковнику Іванову О.В. розмістити Положення на веб-сайті МНС.

4. Скасувати Положення про порядок проведення перевірок територіальних курсів цивільної оборони України, затверджене Директивою начальника штабу Цивільної оборони України від 12.08.94 № 22/998.

5. Контроль за виконанням цього наказу покласти на першого заступника Державного секретаря – командувача сил МНС України генерал – лейтенанта Марченка Г.Б.

Міністр

Підпис

Г.В. Рева

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ МНС України
15.05.2003 № 148

ПОЛОЖЕННЯ
про перевірку (інспектування) навчально-методичної діяльності
територіальних курсів (учбово-методичних центрів) цивільної оборони МНС
України

1. Дане Положення відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України від 26 липня 2001 року № 874 "Про удосконалення системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації керівних кадрів і фахівців у сфері цивільного захисту" визначає мету, основні завдання, принципи, форми, умови і порядок проведення контролю за дотриманням державних вимог з функціонального навчання у сфері цивільного захисту (далі - контроль) у мережі територіальних курсів (учбово-методичних центрів) цивільної оборони МНС України (далі - Курси).

2. Контроль навчально-методичної діяльності курсів організовується Міністерством України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи (далі - МНС) і здійснюється Інститутом державного управління у сфері цивільного захисту (далі - Інститут) та органами управління у справах цивільної оборони та з питань надзвичайних ситуацій місцевих органів виконавчої влади (далі – органи управління у справах ЦО виконавчої влади) – уповноваженими від засновників Курсів

3. Метою контролю є визначення рівня спроможності Курсів здійснювати навчальний процес у сфері цивільного захисту згідно державних вимог та реалізовувати основні форми методичної роботи.

4. Основними завданнями контролю є:

отримання об'єктивної інформації про стан і тенденції розвитку мережі Курсів;

оцінка рівня організації та здійснення навчального процесу, його нормативного, програмно-методичного, матеріально-технічного, інформаційного та кадрового забезпечення;

оцінка ефективності управління Курсами та підпорядкованими структурними підрозділами;

визначення рівня організації та здійснення контролю якості підготовки слухачів;

оцінка стану організації, планування та результативності методичної роботи;

визначення рівня допомоги об'єктам господарської діяльності у проведенні навчань, тренувань за планами реагування на надзвичайні ситуації;

оцінка взаємодії Курсів з місцевими вищими навчальними закладами щодо участі у дослідно-експериментальній роботі та організації навчання з тематики цивільного захисту.

5. Основними принципами контролю є об'єктивність, незалежність, компетентність.

Проведений контроль повинен сприяти удосконаленню професійної компетентності педагогічних працівників та підвищенню ефективності навчально-методичної діяльності Курсів.

6. Формами контролю Курсів є комплексна перевірка (інспектування), тематичні та оперативні перевірки.

6.1. Комплексна перевірка (інспектування) є основною формою оцінювання рівня навчально-методичної діяльності Курсів відповідно до чинного законодавства України та нормативно-правових документів з питань вищої освіти, підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців у сфері цивільного захисту.

Комплексна перевірка (інспектування) здійснюється один раз у 5 років, як правило, на підставі перспективних планів, складених Інститутом і затверджених МНС. Витяги з таких планів доводяться до виконавців у встановленому порядку.

6.2. Тематичні перевірки є формою контролю з окремих показників навчально-методичної діяльності Курсів, визначених Типовим положенням про них та у відповідності з основними завданнями такого контролю, вказаними у п.4 цього Положення. Така форма контролю здійснюється за ініціативою Інституту, як правило, під час проведення перевірок реалізації заходів державної політики у сфері захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та цивільної оборони за планами Державної інспекції цивільного захисту та техногенної безпеки МНС.

6.3. Оперативні перевірки є формою контролю реалізації Курсами вимог окремих законодавчих та нормативно-правових документів, які регламентують їх діяльність. Така форма контролю здійснюється, як правило, органами управління у справах ЦО виконавчої влади згідно з щорічними організаційно-методичними вказівками щодо навчання населення захисту і діям у надзвичайних ситуаціях.

7. Програмно-методичне супроводження комплексної перевірки (інспектування) здійснюється Інститутом.

Програми тематичних та оперативних перевірок складаються на підставі завдань, визначених організацією – ініціатором перевірки.

8. На підставі перспективного плану, зазначеного у п.6.1 цього Положення, та результатів аналізу річних звітів Курсів готується наказ по Інституту про проведення комплексної перевірки (інспектування) та затвердження відповідної комісії.

До складу комісії з контролю залучаються члени Науково-методичної комісії з питань функціонального навчання та підготовки населення до дій у надзвичайних ситуаціях при Інституті (далі – Науково-методична комісія), а також, при необхідності та за згодою, представник (представники) органу управління у справах ЦО виконавчої влади. Планування, організація роботи комісії та звітність по ній покладається на першого заступника Голови Науково-методичної комісії.

Інші форми контролю проводяться однією посадовою особою, яка призначається наказом (розпорядженням) Інституту або органу управління у справах ЦО виконавчої влади.

9. Усі форми контролю Курсів проводяться шляхом виїзду перевіряючих осіб (особи) безпосередньо до місць їх дислокації.

Граничні терміни безпосередньої роботи на Курсах:

для комплексної перевірки (інспектування) – 4 робочих дні;

для інших форм контролю – до 2 робочих днів.

10. За два місяці до початку планової форми контролю Курси надсилають на адресу Інституту або органу управління у справах ЦО виконавчої влади звіт про свою навчально-методичну діяльність з моменту останньої планової перевірки або отримання сертифікату на право проведення діяльності з функціонального навчання у сфері цивільного захисту. Зміст звіту розробляється на базі проведеного керівництвом Курсів самоаналізу, у ході якого використовуються основні показники та критерії, наведені у додатку до цього Положення. Звіт надається на паперовому та магнітному носіях.

Відповідальність за достовірність даних, що містить такий звіт, та дотримання термінів його подання несе керівник відповідних Курсів.

У випадках надання звітів з порушенням термінів та (або) наявності в них недостовірної інформації термін перевірки Курсів може бути перенесеним.

11. На підставі матеріалів звіту, а також висновків та пропозицій останньої перевірки розробляється програма контролю.

Керівник Курсів зобов'язаний негайно надати усю необхідну додаткову інформацію на запити Інституту або органу управління у справах ЦО виконавчої влади.

12. У ході перевірки керівник Курсів повинен забезпечити комісію з контролю (окремого перевіряючого) необхідною інформацією про діяльність підпорядкованої установи та створити необхідні умови для проведення перевірки.

У розпорядження комісії з контролю (окремого перевіряючого) для перевірки надаються: статутні документи юридичної особи; програми функціонального навчання та тематичних семінарів; довідки про державне замовлення на проведення функціонального навчання, організаційно-методичну (міжкурсову) діяльність установи, кадрове забезпечення, навчально-методичне та матеріально-технічне забезпечення навчального процесу, соціальну інфраструктуру установи, СЕС тощо.

13. Відповідно до завдання керівника комісії з контролю (окремого перевіряючого) її члени (перевіряючий) встановлюють (встановлює) стан (рівень) певного показника навчально-методичної діяльності Курсів і оцінюють (оцінює) його згідно з критеріями, наведеними в додатку.

14. За результатами роботи кожен член комісії (окремий перевіряючий) складає свої висновки, на підставі яких формується підсумковий документ у 3-х примірниках:

акт комплексної перевірки (інспектування) Курсів або

довідка про результати тематичної (оперативної) перевірки.

Підсумкові документи повинні містити інформацію про фактичний стан навчально-методичної діяльності Курсів з питань, що перевірялись, оцінку стану на підставі порівняння з вимогами законодавчих і нормативно-правових документів, виявлені недоліки та порушення, рекомендації щодо їх усунення.

Документ підписують голова комісії з контролю та всі її члени (окремий перевіряючий). Член комісії, який має особисту думку, має право викласти її в окремій письмовій формі.

15. Підписаний головою та членами комісії акт комплексної перевірки (інспектування) Курсів розглядається Науково-методичною комісією та затверджується Державним секретарем МНС.

У тижневий термін затверджений Акт комплексної перевірки доводиться до Курсів та органу управління у справах ЦО виконавчої влади.

16. Підписана окремим перевіряючим довідка про результати тематичної (оперативної) перевірки передається:

керівнику Курсів;

органу управління у справах ЦО виконавчої влади;

Інституту.

17. За наявності недоліків та порушень Курси у тижневий термін після отримання підсумкового документу розробляють план заходів по їх усуненню, який направляють до Інституту та органу управління у справах ЦО виконавчої влади.

18. Матеріали комплексної перевірки (інспектування) Курсів оформляються в окремі справи і зберігаються в Інституті.

19. Висновки за результатами перевірок (інспектувань) Курсів подаються окремим розділом щорічного звіту МНС Кабінету Міністрів України про хід виконання його постанови від 26 липня 2001 року № 874.

20. Відшкодування витрат, пов'язаних з проведенням перевірки Курсів, здійснюється за рахунок організації, що її проводить.

Додаток

до Положення про перевірку (інспектування) навчально-методичної діяльності територіальних курсів (учбово-методичних центрів) цивільної оборони МНС України

Основні показники та критерії

оцінювання навчально-методичної діяльності територіальних курсів (учбово-методичних центрів) цивільної оборони МНС України

1. Нормативне забезпечення та ефективність управління курсами (учбово-методичними центрами)

Критерії	Рівень "високий"	Рівень "достатній"	Рівень "початковий"
1. Визначення обласної мережі територіальних курсів, навчально-консультативних пунктів та штату навчального пункту центру	Розпорядженням облдержадміністрації створена обласна мережа курсів ЦО, яка забезпечує виконання від розрахункової потреби в навчанні керівного складу ЦО і посадових осіб ЕДС НС області на 100% та КНС НФ ЦО і фахівців у сфері цивільного захисту на 70%	Розпорядженням облдержадміністрації створена обласна мережа курсів ЦО, яка забезпечує виконання від розрахункової потреби в навчанні керівного складу ЦО і посадових осіб ЕДС НС області на 90% та КНС НФ ЦО і фахівців у сфері цивільного захисту на 50%	Розпорядженням облдержадміністрації створена обласна мережа курсів ЦО, яка забезпечує виконання від розрахункової потреби в навчанні керівного складу ЦО і посадових осіб ЕДС НС області на 80% та КНС НФ ЦО і фахівців у сфері цивільного захисту на 30%
2. Наявність установчих документів навчально-методичних установ цивільної оборони	Наявність рішення засновників про утворення (реорганізацію) курсів (центру), сертифікату на право проведення діяльності з функціонального навчання у сфері цивільного захисту та експертних матеріалів, для центру додатково свідчення і ліцензії МОН на освітню діяльність та ліцензійних матеріалів, якість відпрацювання Статуту курсів (центру), затверджених положень про їх структурні підрозділи. Наявність рішення органу місцевого самоврядування про утворення та забезпечення діяльності міських (районних) учбово-консультативних пунктів курсів цивільної оборони Наявність та змістовність рішення відповідного органу виконавчої влади та органу місцевого самоврядування про закріплення за курсами навчальної матеріально-технічної бази		

Критерії	Рівень "високий"	Рівень "достатній"	Рівень "початковий"
<p>3. Виконання планів комплектування курсів цивільної оборони категоріями слухачів, які підлягають навчанню у сфері цивільного захисту</p>	<p>Плани комплектування курсів розроблені відповідно до вимог, передбачають навчання як за держзамовленням так і за угодами з об'єктами господарювання, витяги з плану своєчасно доведені до виконавців, плани за термінами і категоріями виконанні ні менш ніж на 90%</p>	<p>Плани комплектування курсів розроблені відповідно до вимог, передбачають навчання як за держзамовленням так і за угодами з об'єктами господарювання, витяги з плану своєчасно доведені до виконавців, плани за термінами і категоріями виконанні ні менш ніж на 80%</p>	<p>Плани комплектування курсів розроблені відповідно до вимог, але передбачають навчання лише за держзамовленням, витяги з плану своєчасно доведені до виконавців, або плани за термінами і категоріями виконанні ні менш ніж на 70%</p>
<p>4. Здійснення контролю навчально-методичної діяльності</p>	<p>Плановість і системність контролю, його види (попередній, поточний, підсумковий, вибірковий, оперативний) актуальність, доцільність і зміст перевірок, форма ведення записів спостережень й аналізу занять, узагальнення результатів контролю, обговорення стану і результатів контролю на педагогах</p>		
<p>5. Керівництво педагогічною радою</p>	<p>При визначенні питань, які виносяться для обговорення педагогою не створюється дублювання і паралелізм з річним плануванням роботи курсів, тематика засідань актуальна, враховує наступність питань, що розглядалися в попередні роки, забезпечена науково-педагогічна спрямованість педрад, їх тісний зв'язок з сучасністю, досягненнями науки тощо, рішення педради зафіксовані в протоколах, складані плани практичної реалізації рішень педради та організовано контроль за ходом їх реалізації</p>		
<p>6. Документування навчально-методичної діяльності курсів</p>	<p>Складання та оформлення документів здійснюється згідно переліку обов'язкової ділової та з організації навчального процесу документації, порядок роботи з документами з моменту їх створення або надходження до відправлення чи передачі в архів відповідає правилам встановленим Інструкцією МНС, планує та звітна документація відпрацьовується у встановленні строки, конкретизація планових завдань виявляється у кварталних, щомісячних планах роботи та особистого тижневого планування роботи управлінського складу курсів</p>		

2. Організація навчального процесу та його програмно-методичне забезпечення

Критерії	Рівень "високий"	Рівень "достатній"	Рівень "початковий"
<p>1. Комплектування навчальних груп та участь у проведенні занять по спеціальних темах фахівців територіальних і функціональних підсистем ЕДС НС</p>	<p>Навчальні групи комплектуються з осіб однієї посадової категорії за письмовим рішенням керівника територіального органу управління МНС погодженого з відповідними структурами до проведення занять на курсах залучаються фахівці територіальних і функціональних підсистем ЕДС НС</p>	<p>Навчальні групи комплектуються з осіб однієї посадової категорії за письмовим рішенням керівника територіального органу управління МНС погодженого з відповідними структурами до проведення занять на курсах залучаються фахівці територіального органу управління МНС та служб ЦО</p>	<p>Навчальні групи комплектуються з осіб однієї посадової категорії за письмовим рішенням керівника територіального органу управління МНС погодженого з відповідними структурами до проведення занять на курсах залучаються фахівці територіального органу управління МНС</p>
<p>2. Якість розробки плануючих документів, що визначають організацію навчального процесу</p>	<p>Навчально-тематичні плани та програми постійно-діючих семінарів складані на кожну категорію осіб, які підлягають навчанню на підставі Програми функціонального навчання, структурно логічної схеми щодо її реалізації та вимог посадових інструкцій до категорій слухачів, складані графіки використання матеріальної бази, на кожну групу складасться розклад навчальних занять</p>	<p>Навчально-тематичні плани та програми постійно-діючих семінарів складані по групах категорій осіб, які підлягають навчанню на підставі Програми функціонального навчання та вимог посадових інструкцій до категорій слухачів, складані графіки використання навчально-матеріальної бази, на кожну групу складасться розклад навчальних занять</p>	<p>Окремих навчально-тематичні планів на категорії або групи слухачів не складені є загальний навчально-тематичний план як розділ Програми, програми постійно-діючих семінарів складані на підставі переліку категорій та Програми функціонального навчання, складані графіки використання навчально-матеріальної бази, на кожну групу складасться розклад навчальних занять</p>

Критерії	Рівень "високий"	Рівень "достатній"	Рівень "початковий"
3. Форми організації навчання	<p>Навчальних процес здійснюються за встановленими формами: навчальні заняття; виконання індивідуальних завдань; самостійна робота; практична підготовка на об'єктах господарювання; контрольні заходи, співвідношення за формами та видами навчання становить: самостійна робота 1/3 від загального обсягу навчального часу; практичні, групові не менше 50%</p>	<p>Навчальних процес здійснюються за встановленими формами: навчальні заняття; виконання індивідуальних завдань; самостійна робота; практична підготовка на об'єктах господарювання, співвідношення за формами та видами навчання становить: самостійна робота 1/2 від загального обсягу навчального часу; практичні, групові не менше 40%</p>	<p>При організації навчального процесу використуються встановлені форми навчання але присутня не пропорційність між видами навчальних занять у бік лекцій, або співвідношення за формами та видами навчання становить: самостійна робота 2/3 від загального обсягу навчального часу; практичні, групові менше 30%</p>
4. Кількісна відповідність викладацького складу щорічному замовленню на комплектування курсів слухачами, розрахунок та облік робочого часу викладачів та МВН	<p>Кількість викладацького складу визначена виходячи з нормативів, робочий час відображено в індивідуальних робочих планах і визначено обсягом навчальних, методичних і організаційних обов'язків, обсяг навчальних занять виражений в облікових годинах у встановлених межах навчального навантаження для викладачів та МВН</p>	<p>Кількість викладацького складу визначена виходячи з нормативів, робочий час відображено в індивідуальних робочих планах які не в повній мірі враховують перелік обов'язкових основних видів методичних і організаційних робіт або є окремі помилки у розрахунку навчального навантаження для викладачів та МВН</p>	<p>Кількість викладацького складу не відповідає визначеним нормативам або робочий час відображено в індивідуальних робочих планах викладачів та МВН які не враховує обов'язковий обсяг навчального навантаження та виконання ними обов'язків методичної і організаційної роботи передбачених Статутом та колективним договором</p>

Критерії	Рівень "високий"	Рівень "достатній"	Рівень "початковий"
<p>5. Методичне забезпечення навчального процесу</p>	<p>Методичні розробки з проведеного заняття розроблені на всі теми з урахуванням категорій погоджені за змістом з відповідними фахівцями територіальних і функціональних підсистем ЕДС НС, для групових занять розроблені навчальні оперативно-тактичні завдання, фонди контрольних тестових завдань для поточного і підсумкового контролю та критерії оцінки знань, в наявності для слухачів опорні конспекти, методичні матеріали виконання ними практичних занять, групових та спеціальних контрольних вправ, рефератів, індивідуальних завдань та методичні матеріали для самостійної роботи</p>	<p>Методичні розробки з проведеного заняття розроблені на всі теми з урахуванням груп категорій погоджені за змістом з відповідними фахівцями територіальних і функціональних підсистем ЕДС НС, для групових занять розроблені навчальні оперативно-тактичні завдання, фонди контрольних тестових завдань для поточного і підсумкового контролю та критерії оцінки знань, в наявності для слухачів методичні матеріали з виконання ними рефератів, індивідуальних завдань та методичні матеріали для самостійної роботи</p>	<p>Методичні розробки з проведеного заняття розроблені на всі теми, що передбачені розділом навчально-тематичний план Програми функціонального навчання і розглянуті лише на методичній нараді курсів, для групових занять розроблені навчальні оперативно-тактичні завдання, фонди контрольних тестових завдань для підсумкового контролю, в наявності для слухачів інструктивно-методичні матеріали для самостійної роботи</p>
<p>6. Якість відпрацювання Програми функціонального навчання та програм постійно діючих семінарів</p>	<p>Програми відпрацьовані з використанням встановленого Типовим положенням науково-методичного забезпечення навчального процесу та банку даних щодо функцій і обов'язків посадових осіб у сфері цивільної оборони, запобігання і реагування на надзвичайні ситуації</p> <p>Відображається розподіл загальних навчальних годин за видами занять відповідно до розділу навчально-тематичний план Програми, визначена конкретна мета і завдання модулів (що знати, вміти, про що повинні мати уявлення), зміст та навчальні елементи тематичного плану Програми охоплюють весь спектр тем передбачених навчально-тематичними планами для окремих груп, категорій слухачів, в Програмі наводиться перелік списку основної і додаткової літератури із зазначенням розділів і сторінок, окремо наводиться перелік тем практичних, семінарських занять, міститься перелік технічних та інформаційних засобів, форми та методи атестації слухачів</p>		

Критерії	Рівень "високий"	Рівень "достатній"	Рівень "початковий"
	Програма функціонального навчання затверджена начальником ЦО відповідного рівня та погоджена керівником територіального підрозділу МНС, програми постійно діючих семінарів затверджені начальником обласних курсів (центру) та погоджені начальником ЦО міста (району) Регіональна складова визначена відповідно до рекомендацій, Програми систематично оновлюються через удосконалення варіативної складової		

3. Стан організації, планування та результативності методичної роботи

1. Різноманітність та дієвість форм методичної роботи	Система аналітичної, організаційної, діагностичної, пошукової дослідницької діяльності реалізується через колективні та індивідуальні форми роботи із всебічним опрацюванням всіх визначених Типовим положенням завдань, напрямків та структури методичної роботи, заплановані заходи з методичної роботи проводяться своєчасно	Система аналітичної, організаційної, діагностичної, пошукової дослідницької діяльності реалізується через колективні та індивідуальні форми роботи, за визначеною Типовим положенням структурою методичної роботи, заплановані заходи з методичної роботи проводяться своєчасно	Методична робота реалізується тільки через основні колективні форми: педради; методичні наради; дні професійної майстерності, або вибір індивідуальних форм здійснюється не на підставі діагностичного вивчення рівня професійної компетентності педагогічних працівників, є випадки не своєчасного проведення запланованих заходів
2. Вивчення, узагальнення та впровадження кращого педагогічного досвіду	Відпрацьована технологія виявлення передового досвіду за критеріями його оцінки, його вивчення здійснюється планово, в певній послідовності, зроблені відповідні педагогічні та методичні висновки, сплановані організаційні заходи на поширення досвіду через усні та письмні форми роботи (бюлетені, буклети, публікації, педагогічні виставки тощо)	Цілеспрямований пошук досвіду здійснюється за заздалегідь визначеною метою, продуманим планом упродовж тривалого часу, зібраний матеріал показує увесь пройдений шлях, процес становлення і розвитку досвіду з його позитивними результатами і невдачами, опис досвіду оформлений грамотно, поширення досвіду відбувається через усні та письмні форми роботи	Виявлення передового досвіду відбувається не систематично, його вивчення здійснюється не поетапно, є приклади не розрізання досвіду від сумлінної праці, зібраний фактичний матеріал глибоко не аналізується, оцінюється і не опрацьовується, поширення досвіду відбувається лише в усній формі

Критерії	Рівень "високий"	Рівень "достатній"	Рівень "початковий"
3. Зміст та ефективність роботи методичного кабінету	<p>Методичний кабінет є центром методичної роботи та за своїм оснащенням дозволяє виконувати у повному обсязі функції які покладаються на нього Типовим положенням, в кабінеті створені належні умови для педагогічних працівників щодо підготовки їх до занять, з самоосвіти, міжкурсової, індивідуальної методичної та експериментально-дослідницької роботи, отримання оперативної інформації про стан природно-техногенної безпеки регіону та аналітичного матеріалу за</p>	<p>Оснащення методичного кабінету в основному відповідає завданням, що визначаються державними інструктивно-методичними доку-ментами та аналізом навчально-методичної роботи і діагностики педагогічних працівників, нормативно-правові, директивні документи, методичні матеріали, результати вивчення навчально-методичної роботи курсів, базових закладів освіти, її аналіз систематизовані, налагоджена співпраця з ВНЗ, є картотека наявної літератури, видань, посібників</p>	<p>Зміст роботи методичного кабінету забезпечує лише заходи з організації та проведення навчально-методичної роботи, міжкурсова робота за визначеними Типовим положенням напрямками забезпечується не в повному обсязі</p>
4. Ведення методичної та атестаційної документації	<p>Річний план методичної роботи складений на основі нормативно-комплексного підходу, аналізу результатів за минулий рік, і передбачає систему навчально-методичної, міжкурсової та педагогічної роботи, маються діагностичні картки викладачів та МВН, перспективні плани курсового навчання та атестації педагогічних працівників, графіки проведення атестації, протоколи засідань (нарад), атестаційні листи відпрацьовані згідно вимог</p>	<p>Річний план методичної роботи передбачає виділення основних етапів і окремих заходів їх вирішення щодо навчально-методичної, міжкурсової та педагогічної роботи, маються діагностичні картки викладачів та МВН, перспективні плани курсового навчання та атестації педагогічних працівників графіки проведення атестації, протоколи засідань (нарад), атестаційні листи відпрацьовані з окремими недоліками</p>	<p>В річному плані передбачено проведення тільки основних методичних заходів: нарад; конференцій; інструктивно-методичних, показових, відкритих занять; участь у засіданнях обласних науково-методичних рад ВНЗ, складенні перспективні плани курсового навчання та атестації педагогічних працівників, протоколи засідань (нарад) атестаційні листи відпрацьовані з суттєвими недоліками</p>

Критерії	Рівень "високий"	Рівень "достатній"	Рівень "початковий"
5. Власні доробки методистів	Перелік посібників з грифом Міністерства, МНС та його територіального структурного підрозділу, робота, що проводиться з розробки та видання навчальних, методичних матеріалів та научних посібників (в т. ч. на компакт-дисках) комп'ютерного програмного забезпечення навчання слухачів та підготовки населення до дій у надзвичайних ситуаціях		
6. Впровадження наукових досягнень, педагогічних технологій, досвіду з ліквідації НС, в практику роботи	Забезпечується конкретна ціле направлена система, спрямована на досягнення чітко поставленої мети, позитивне відношення педагогічних працівників до нового, їх бажання і здібності щодо впровадження досвіду, варіативність педагогічних технологій, що застосовуються курсами, до навчально-методичних розробок своєчасно вносяться доповнення та зміни відповідно до керівних документів та досвіду з ліквідації НС		

4. Вибірковий контроль та оцінка рівня якості навчального процесу

1. Відповідність змісту заняття програмним завданням та категорії слухачів	Наявність плану конспекту, зміст заняття відповідає вимогам програми, забезпечує виконання навчальної мети та зорієнтовано на відповідну категорію слухачів	Наявність плану конспекту, зміст заняття в основному забезпечує виконання навчальної мети; але повільно зорієнтовано на відповідну категорію слухачів	Наявність плану конспекту, змістовність заняття передбачає механічне доведення до слухачів нормативно-методичного матеріалу без врахування категорії слухачів
2. Раціональність та ефективність використання часу, оптимальність темпу заняття	Чітка організаційна структура заняття, його тривалості та структурних частин, темп заняття дозволяє слухачам засвоїти та законспектувати матеріал	Керівник не вміло розподіляє навчальний час перехід від мотиваційного етапу до операційно-пізнавального етапу, а також тривалість навчальних питань не систематизовано	За відведений час керівнику заняття не вдалося довести до слухачів навчальний матеріал у повному обсягу

Критерії	Рівень "високий"	Рівень "достатній"	Рівень "початковий"
<p>3. Грунтовність знань педагога з даної теми, відповідність поданого матеріалу дійсності</p>	<p>Керівник заняття вільно володіє навчальним матеріалом і подає його на достатньому методичному рівні з урахуванням особливостей регіону, у навчанні доречно наводяться приклади з практики запобігання та реагування на надзвичайні ситуації і безпеки</p>	<p>Керівник знає лише основний навчальний матеріал але подає його на достатньому методичному рівні, у навчанні наводяться приклади з практики запобігання та реагування на надзвичайні ситуації, але без врахування оперативних даних</p>	<p>Керівник недостатньо знає навчальний матеріал невміло доводить його до тих, хто навчається, допускає грубі помилки, як за змістом, та і за методикою навчання</p>
<p>4. Доцільність добору методів відповідно до виду занять та співвідношення прийомів навчання</p>	<p>Логічне застосування навчальних методів і засобів навчання, чіткість і грамотність вказівок, пояснень запитань демонстрування матеріалу, інтонаційна виразність мовлення керівника створює сприятливу емоційну атмосферу для засвоєння навчального матеріалу, сам матеріал вміло дозується, керівник вміє активізувати інтерес до теми заняття та узагальнити матеріал</p>	<p>Метод проведення відповідає виду занять згідно Програми, мовлення керівника в достатній мірі логічне і емоційне викликає певну активність, інтерес і увагу у слухачів</p>	<p>Метод проведення не в повній мірі, або зовсім не відповідає виду занять згідно Програми, керівник прийомами демонстрування, узагальнення та систематизації матеріалу володіє слабо, навчальна дисципліна підтримувалась на недостатньому рівні</p>
<p>5. Матеріальне забезпечення заняття</p>	<p>Наочний, дидактичний та ілюстрований матеріал доцільний різноманітний та якісний, розташований зручно і дозволяє ефективно його використовувати для досягнення навчальної мети. Практичні заняття побудовані за використанням комп'ютерних технологій, приладів, спеціального обладнання і механізмів</p>	<p>Наочний, дидактичний матеріал їх естетичний вид та кількість в цілому дозволяє ефективно його використовувати для досягнення навчальної мети. Практичні заняття побудовані за використанням приладів, спеціального обладнання і механізмів</p>	<p>Керівник на кожному етапі заняття використовує наочні матеріали не ефективно самі матеріали мають окремі помилки за змістом, або виконані естетично не якісно. Практичні заняття побудовані без використанням навчально-матеріальної бази закріпленої за курсами</p>

Критерії	Рівень "високий"	Рівень "достатній"	Рівень "початковий"
6. Засвоєння слухачами змісту, передбаченого поставленими завданнями програми; відвідування занять слухачами; абсолютний показник виконання слухачами тестування (%) позитивних оцінок; якісний показник виконання слухачами тестування (%) відмінних та добрих оцінок	не більш 10% слухачів відсутні з неповажних причин 90% 50%	не більш 20% слухачів відсутні з неповажних причин 80% 40%	не більш 30% слухачів відсутні з неповажних причин 70% 30%

5. Кадрове забезпечення діяльності курсів (учбово-методичних центрів)

1. Забезпечення педагогічними	90%	80%	70%
2. Освітній рівень: для викладачів; для методистів; для МВН та відповідність фахової освіти педагогічних кадрів посадам, які вони займають	Повна вища освіта Повна вища освіта Не нижче базової вищої освіти Методисти за виключенням методиста з "ВН" мають фахову педагогічну освіту	Повна вища освіта Повна вища освіта Вища освіта Методист з "БЖД" має фахову педагогічну освіту	Не нижче базової вищої освіти Повна вища освіта, для методиста з ВН - не нижче базової вищої освіти Вища освіта
3. Рівень кваліфікації за результатами атестації педагогічних кадрів	Понад 70% мають вищу, першу категорії або звання викладача-методиста, МВН педагогічні звання	Понад 70% мають не нижче другої категорії, МВН педагогічні звання	Понад 70% атестовані на кваліфікаційну категорію

Критерії	Рівень "високий"	Рівень "достатній"	Рівень "початковий"
4. Проходження курсів підвищення кваліфікації	90%	70%	50%
5. Організація підготовки знову прийнятих викладачів та майстрів виробничого навчання	Проходження додаткової спеціальної підготовки у сфері цивільного захисту у встановленні терміни, доцільність та якість проведення пробних занять		
6. Створення умов для професійного вдосконалення педагогічних працівників	Проходження навчання з підвищення освітньо-кваліфікаційного рівня та здобування психолого-педагогічної кваліфікації, участь у плановій методичній роботі курсів (центрів), проведенні навчань, тренувань з цивільної оборони, розробка навчально-методичних матеріалів, з досвіду роботи, авторських розробок, організація самостійної та консультативної роботи відповідно до вимог Типового положення		

6. Стан навчально-матеріальної бази

Навчально-матеріальна база повинна забезпечувати проведення всіх занять, передбачених програмами, повне засвоєння слухачами матеріалу, що вивчається, придбання ними необхідних навичок відповідати рівню розвитку науки і техніки, сучасної методики навчання.

1. Загальна кількість аудиторно-лабораторних приміщень, що знаходяться на балансі та їх утримання:	4 класи, 1 комп'ютерна лабораторія 5 класів 3 класи	3 класи, 1 комп'ютерна лабораторія 4 класи 2 класи	2 класи, 1 комп'ютерна лабораторія 3 класи 1 клас
--	---	--	---

Критерії	Рівень "високий"	Рівень "достатній"	Рівень "початковий"
<p>2. Склад комплексу навчальної матеріально-технічної бази курсів та стан його складових</p>	<p>Навчально-тренувальний полігон центру, навчальне містечко курсів, закріпленні за курсами захисні споруди, навчальні пункти у містах і районах області, порядок використання пересувних засобів навчання, їх облік та збереження відповідають вимогам</p>	<p>Навчальне містечко центру, натурна дільниця курсів, закріпленні за курсами захисні споруди, навчальні пункти у містах і районах області, використання пересувних засобів навчання, їх облік та збереження відповідають вимогам</p>	<p>Наявність угоди про використання навчально-тренувальної бази пожежних, рятувальних формувань області, технічний стан пересувних засобів навчання не дозволяє їх використання у навчальному процесі</p>
<p>3. Обсяг бібліотечного фонду обласних курсів (центру) та приміщень соціального призначення</p>	<p>Наявність читального залу та забезпеченість слухачів посібниками, довідковою літературою не менше 20 примірників кожного видання, в наявності службові приміщення управлінського складу, викладачів та приміщення для ідальні, гуртожитку</p>	<p>Забезпеченість слухачів посібниками, довідковою літературою не менше 20 примірників кожного видання, в наявності службові приміщення управлінського складу, викладачів є угода про проживання слухачів у гуртожитку та створені умови для прийому слухачами їжі</p>	<p>Наявність угод про бібліотечне обслуговування та проживання слухачів, в наявності службові приміщення управлінського складу, створені умови для прийому слухачами їжі</p>
<p>4. Оснащення курсів (центру) навчальним озброєнням, технікою і обладнанням та стан їх готовності до застосування у навчальному процесі</p>	<p>Відповідає затвердженим МНС нормам оснащення на 90% готові до застосування у навчальному процесі 100%</p>	<p>Відповідає затвердженим МНС нормам оснащення на 70% готові до застосування у навчальному процесі 90%</p>	<p>Відповідає затвердженим МНС нормам оснащення на 50% готові до застосування у навчальному процесі 75%</p>

Критерії	Рівень "високий"	Рівень "достатній"	Рівень "початковий"
<p>5. Якість перспективного планування розвитку та удосконалення навчально-матеріальної бази курсів (центру)</p>	<p>Перспективним планом передбаченні заходи удосконалення навчально-матеріальної бази у відповідності із розвитком сучасних педагогічних технологій з визначенням реальних джерел фінансування</p>	<p>Перспективним планом передбаченні заходи на доукомплектування (переоснащення) згідно затверджених норм технікою і обладнанням з визначенням реальних джерел фінансування</p>	<p>Перспективним планом передбаченні заходи без визначення реальних джерел фінансування, переважно направленні на оновлення наочного оснащення аудиторно-лабораторних приміщень</p>
<p>6. Кількість періодичних видань, що передплачує навчально-методична установа зміст та естетичне оформлення навчально-наочних посібників</p>	<p>В методичному кабінеті обласних курсів (учбово-методичному центру) в наявності підшивка періодичних видань МНС та за визначення керівництва курсів місцева преса з якою існує домовленість на опублікування матеріалів з підготовки населення до дій у надзвичайних ситуаціях, за всіма темами Програми функціонального навчання розроблені навчально-наочні посібники (плакати, схеми, таблиці) які можуть використовуватися самостійно або за допомогою технічних засобів навчання, ведуться окремі альбоми з проведення представницьких заходів, навчально-методичних зборів, показних навчань на підприємствах, в установах і організаціях, досвід з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій</p>		

**Порядок
комплексної оцінки та обчислення результатів перевірки (інспектування) навчально-методичної діяльності територіальних курсів
(учбово-методичних центрів) цивільної оборони МНС України**

Порядок комплексної оцінки та обчислення результатів перевірки (інспектування) навчально-методичної діяльності територіальних курсів (учбово-методичних центрів) цивільної оборони МНС України (далі - Курси) розроблений відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України від 26 липня 2001 року № 874 "Про удосконалення системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації керівних кадрів і фахівців у сфері цивільного захисту" та головних завдань і функцій, які передбачені "Типовим положенням про територіальні курси (учбово-методичні центри) цивільної оборони", затвердженого наказом МНС від 23.04.02 № 107 і зареєстрованого в Міністерстві юстиції 26.07.02 за № 610/6892.

Дані критерії дають змогу оцінити, а в подальшому обчислити, аспекти та показники (напрямки) навчально-методичної діяльності, які характеризують рівень спроможності Курсів організувати та здійснювати навчальний процес, реалізовувати основні форми методичної роботи, а також забезпечити умови для проведення іншої діяльності з функціонального навчання у сфері цивільного захисту у відповідності до державних вимог, для формування загальних висновків.

За допомогою критеріїв оцінюються такі аспекти навчально-методичної діяльності Курсів:

- I. Нормативне забезпечення та ефективність управління Курсами.
- II. Організація навчального процесу та його програмно-методичне забезпечення.
- III. Стан організації, планування та результативності методичної роботи.
- IV. Вибірковий контроль та оцінка рівня якості навчального процесу.
- V. Кадрове забезпечення діяльності Курсів.
- VI. Стан навчально-матеріальної бази.

Для формування висновків по аспектам, кожний з яких складається з шести різноспрямованих критеріїв (показників), встановлені орієнтовні норми їх оцінювання.

Норма оцінювання показника має чотири рівні: "високий", "достатній", "початковий", "незадовільний". Оцінки виставляються у балах.

Кожному із цих рівнів відповідає певна кількість балів:

"високий" - 3;

"достатній" - 2;

"початковий" - 1;

"незадовільний" - 0.

Крім того, для врахування рівня важливості (ваги) кожного з аспектів навчально-методичної діяльності Курсів вводяться вагові коефіцієнти **k**.

Методика визначення вагових коефіцієнтів полягає в наступному. Сума вагових коефіцієнтів повинна дорівнювати кількості всіх напрямків, для яких встановлюється вага. Визначення ваги конкретного напрямку здійснюється шляхом опитування експертів (керівництво Інституту, члени вченої ради та науково-методичної комісії Інституту). Результати опитування узагальнюються усередненням усіх пропозицій щодо визначення вагових коефіцієнтів.

Коефіцієнт ваги аспекту діяльності **k** може змінюватися у межах від **0,5 ...до 1,5** і розподіляється наступним чином:

Напрямок діяльності	Коефіцієнт ваги (k)	Напрямок діяльності	Коефіцієнт ваги (k)
I	1,3	IV	0,5
II	1,5	V	0,9
III	1,1	VI	0,7

Оцінювання кожного із зазначених напрямків діяльності робиться підсумовуванням кількості балів за кожний критерій (показник) та множенням цієї суми на відповідний коефіцієнт ваги **k**.

При максимальній сумі балів кожного аспекту, яка може дорівнювати **18** балів (6 показників x 3 бали) оцінка напрямків складає:

Напрямок діяльності	Мах оцінка коефіцієнт ваги (k) x 18 балів	Напрямок діяльності	Коефіцієнт ваги (k) x 18 балів
I	1,3 x 18 = 23,4	IV	0,5 x 18 = 9,0
II	1,5 x 18 = 27,0	V	0,9 x 18 = 16,2
III	1,1 x 18 = 19,8	VI	0,7 x 18 = 12,6
Максимальна загальна сума (max Σ):			108,0

Узагальнення та виведення результатів перевірки (інспектування) навчально-методичної діяльності Курсів полягає у наступному.

Загальний висновок робиться за результатами обчислення загальної суми Σ усіх оцінених аспектів навчально-методичної діяльності Курсів з I по VI. Максимальна загальна оцінка max Σ може дорівнювати 108,0.

Спроможними здійснювати навчальний процес у сфері цивільного захисту згідно державних вимог та реалізовувати основні форми методичної роботи за результатами перевірки (інспектування) вважаються Курси, що отримали загальну сумарну оцінку Σ від 54,0 до 108,0:

Загальна оцінка	Рівень навчально-методичної діяльності Курсів	Висновок за результатами перевірки (інспектування)
90,0 - 108,0	"високий",	спроможні
72,0-90,0	"достатній",	спроможні
54,0-72,0	"початковий",	спроможні
менше 54,0	"незадовільний"	не спроможні

Приклад:

Оцінка та обчислення результатів перевірки (інспектування) навчально-методичної діяльності курсів цивільної оборони N області:

Критерії	Кількість набраних балів за аспектами навчально-методичної діяльності					
	I	II	III	IV	V	VI
1	3	2	2	1	2	2
2	3	3	2	1	3	2
3	2	2	2	2	2	1
4	1	2	1	2	1	2
5	1	0	1	0	1	1
6	0	3	1	0	2	1
Сума балів за показник	10	12	9	6	11	8
Коеф. ваги показника k	1,3	1,5	1,1	0,5	0,9	0,7
Загальна оцінка показника	13,0	18,0	9,9	3,0	9,9	5,6

Таким чином, загальна сумарна оцінка Σ складає:

$$\Sigma = 13,0 + 18,0 + 9,9 + 3,0 + 9,9 + 5,6 = \mathbf{59,4}$$

Висновок комісії з перевірки (інспектування):

1. Курси цивільної оборони N області за результатами перевірки (інспектування) вважаються **спроможні здійснювати навчальний процес у сфері цивільного захисту згідно державних вимог**.

2. Рівень навчально-методичної діяльності курсів цивільної оборони N області визнано **початковим**.

Примітка:

Основні показники та критерії оцінювання навчально-методичної діяльності територіальних курсів (учбово-методичних центрів) цивільної оборони МНС України та Порядок комплексної оцінки та обчислення результатів перевірки (інспектування) навчально-методичної діяльності територіальних курсів (учбово-методичних центрів) цивільної оборони МНС України також можуть бути використані:

групою експертів, сформованою із складу Науково-методичної комісії з питань функціонального навчання та підготовки населення до дій у надзвичайних ситуаціях, яка діє при Інституті, під час проведення експертизи територіальних курсів цивільної оборони МНС України на право проведення діяльності з функціонального навчання у сфері цивільного захисту;

відомчою комісією під час проведенню Державного рейтингу за результатами діяльності територіальних курсів (учбово-методичних центрів) цивільної оборони МНС України за період 200_ року;

комісією або окремою особою, які здійснюють раптові перевірки територіальних курсів (учбово-методичних центрів) цивільної оборони МНС України за дорученням начальника Інституту;

начальниками територіальних курсів (учбово-методичних центрів) цивільної оборони МНС України для самоаналізу, спостережень динаміки розвитку навчально-методичної установи, періодичного підбиття підсумків діяльності підпорядкованих міських курсів, а також оцінки результатів власної роботи.
